

Sygn. akt III Ca 1823/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SR (del.) Roman Troll

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa S. L.

przeciwko E. L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 30 lipca 2014 r., sygn. akt I C 341/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 600 zł (sześćset złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Barbara Braziewicz

Sygn. akt III Ca 1823/14

UZASADNIENIE

Powód S. L. żądał zasądzenia na jego rzecz od pozwanej E. L. kwoty 9.000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 02 2013r.

oraz zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając żądanie twierdził, że pozwana na podstawie nieprawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu Zdroju za pośrednictwem ZUS wyegzekwowała od niego w okresie od 7 12 2011r. do 28 02 2013r. nienależne jej alimenty.

Pozwana E. L. wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu.

Zarzucał, że wyegzekwowane przez nią alimenty nie były świadczeniem nienależnym, gdyż otrzymywała je na podstawie wyroku sądu zaopatrzonego

w klauzulę wykonalności oraz że znajdowała się w niedostatku i otrzymywane świadczenia zostały przez nią w dobrej wierze zużyte na zakup żywienia, ubrań, środków czystości oraz leków i nie jest już wzbogacona kosztem powoda.

W toku postępowania powód na rozprawie w dniu 11 12 2013r. cofnął pozew w części żądania zasądzenia na jej rzecz od pozwanej kwoty 1.800zł

z ustawowymi odsetkami z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej

na skutek wyegzekwowania przez nią od powoda alimentów w okresie od grudnia 2011r. do lutego 2012r. i w tym zakresie zrzekł się roszczenia.

Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju w wyroku z dnia 30 07 2014r. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 7.200zł z ustawowymi odsetkami od dnia 20 02 2013r., oddalił powództwo w części żądania zasądzenia od tej kwoty odsetek ustawowych za okres od dnia 19 02 2013r. do dnia 20 02 2013r., oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o kosztach procesu i przyznał pełnomocnikowi pozwanej wynagrodzenie od Skarbu Państwa.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia jako podstawę prawną orzeczenia wskazał regulację art. 405 k.c. w związku z art. 410 § 1 k.c. Oceniał,

że w wyniku wyegzekwowania przez pozwaną od powoda alimentów doszło

do spełnienia przez powoda nienależnego świadczenia w rozumieniu regulacji 410 § 1 k.c., w następstwie czego pozwana wzbogaciła się jego kosztem. Przywołał pogląd prawny wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 9 08 2013r. (w sprawie o sygn. akt I A Ca 178/13), zgodnie z którym „Wierzyciel, który wyegzekwował świadczenie na podstawie uwzględniającego powództwo nieprawomocnego wyroku, opatrzonego rygorem natychmiastowej wykonalności, winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu tego świadczenia. Zgodnie z art. 409 k.c. nie może się więc bronić, powołując się na okoliczności wyłączające obowiązek zwrotu, w szczególności na to, że uzyskana korzyść zużył lub utracił”.

„Nie podzielił argumentacji pozwanej, która powołała się na przeznaczenie świadczenia otrzymanego od powoda na cele konsumpcyjne”, gdyż okoliczności tej pozwana obciążona ciężarem dowodu nie udowodniła, a jednocześnie z jej zeznań wynika, że środki z uzyskanego świadczenia przeznaczyła na pokrycie swoich zobowiązań (regulowanie opłat za mieszkanie i dostarczone jej media),

co zgodnie z przywołanymi poglądami doktryny i orzecznictwa powoduje po jej stronie wzbogacenie a powództwo w uwzględnionej części żądania uzasadnionym. O należnych powodowi od pozwanej odsetkach ustawowych za opóźnienie się pozwanej w zapłacie dochodzonej należności głównej orzekł stosując regulację art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c., uznając, iż należą się one od dnia następnego od otrzymania przez pozwaną w dniu 19 02 2013r. wystosowanego do niej przez powoda wezwania do zapłaty. Orzeczenie o umorzeniu postępowania oparł na regulacji art. 355 § 1 k.c. w związku z art. 203 § 4 k.p.c. a o kosztach procesu orzekł na podstawie regulacji art.100 zd. 1 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając pomiędzy strony.

Orzeczenie zaskarżyła **pozwana E. L.** w części uwzględniającej powództwo, która wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa, bądź jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzucała, iż nie zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności faktyczne istotne

dla rozstrzygnięcia sprawy oraz że istnieje sprzeczność pomiędzy poczynionymi ustaleniami faktycznymi a treścią zebranego w sprawie materiału, poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że zużyła alimenty w taki sposób, że nie jest

już wzbogacona, „pozostawała w niedostatku w okresie objętym dochodzonym roszczeniem”, a także że zostało jej doręczone wezwanie.

Ponadto zarzucał, że przy ferowaniu wyroku naruszono prawo procesowe, regulacje: art. 233 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. przez oparcie rozstrzygnięcia

na niepełnym materiale dowodowym oraz braku jego wszechstronnej analizy Zarzucała, także, że naruszono prawo materialne, regulacje:

- art. 409 k.c. przez zasądzenie na rzecz powoda świadczeń alimentacyjnych pomimo ich zużycia przez pozwaną i braku jej wzbogacenia,

- art. 411 pkt 2 k.c. w związku z art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie i nie-uznanie, że spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji trafnie zakwalifikował roszczenia powódki przyjmując, że mają one źródło w reżimie odpowiedzialności za bezpodstawne wzbogacenie, a następnie prawidłowo rozpoznał sprawę.

Ustalenia faktyczne składające się na podstawę faktyczną orzeczenia mają podstawę w informacjach zawartych we wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia źródłach dowodowych.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena materiału sprawy – jakkolwiek lakoniczna - jest logiczna, mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów

i Sąd odwoławczy ją podziela.

Podniesione w apelacji zarzuty dotyczące skonstruowania podstawy faktycznej orzeczenia w istocie kwestionują dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną ustalonego stanu faktycznego i jako takie nie mają wpływu na powyższą ocenę.

W oparciu o informacje zawarte w zeznaniach powoda uzupełniono podstawę faktyczną orzeczenia ustalając dodatkowo, że małżeństwo stron zostało rozwiązane w 2002r. Powód jest emerytem, choruje i nie ma możliwości podjęcia dodatkowej pracy zarobkowej. Pozostaje w kolejnym związku małżeńskim

i na utrzymaniu ma żonę, która jest niezdolna do pracy zarobkowej. Jego rodzina utrzymuje się z emerytury powoda w wysokości 3.400zł i renty jego żony 560zł netto miesięcznie (dowód: zeznania powoda S. L. k- 76).

Z tych też względów Sąd odwoławczy z powyższą modyfikacją przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Dokonana przez Sąd Rejonowy ocena prawna ustalonego stanu faktycznego - poza oceną zastosowania w sprawie regulacji art. 409 k.c. - jest prawidłowa.

Ma ona oparcie w prawidłowo zastosowanych przepisach prawa wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i Sąd odwoławczy w tej części ocenę prawną Sądu pierwszej instancji w całości podziela i przyjmuje za własną (orzecz. SN z dn. 26 04 1935r. III C 473/34, ZB. Urz. 1935r. nr 12, poz. 496).

Natomiast trafnie apelacja zarzuca, iż przy ferowaniu zaskarżonego wyroku naruszono regulację art. 409 k.c.

Jakkolwiek bowiem Sąd Rejonowy - stosując tę regulację - słusznie zauważa, że w spornym okresie skarżąca z uzyskiwanych dochodów w części regulowała swoje zobowiązania związane z zapłatą opłat czynszowych oraz za

dostarczone jej media, to umknęło jego uwadze, że zobowiązania te dotyczyły kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, które zmuszony byłaby ona ponieść niezależnie od uzyskiwanych od powoda świadczeń.

Uzyskiwane w wyniku tego korzyści majątkowe były przy tym przez nią na bieżąco konsumowane, przez co ostatecznie nie doprowadziły one do wzrostu jej majątku i co za tym idzie nie prowadziły one do jej wzbogacenia kosztem majątku powoda w rozumieniu powyższej regulacji.

Dlatego trafnie apelacja podnosi, że w świetle wskazanej regulacji prawnej nie jest ona już wzbogacona kosztem powoda, co w realiach sprawy

nie prowadziło jednak do wygaśnięcia ciążącego na niej obowiązku zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez nią wcześniej kosztem majątku powoda.

Do jej uzyskania doszło bowiem w wyniku przeprowadzonej przez pozwaną egzekucji świadczeń zasądzonych w zaopatrzonym w klauzulę wykonalności nieprawomocnym wyroku sądu

Do czasu uprawomocnienia się tego wyroku zawarte w nim rozstrzygnięcia były tymczasowe, gdyż w następstwie jego zaskarżenia, mogło one zostać zmienione przez sąd odwoławczy w wyniku przeprowadzonej przez niego kontroli instancyjnej ich zasadności, czego pozwana powinna być świadoma egzekwując zasądzone w nim świadczenia w toku wszczętego przez powoda postępowania apelacyjnego (podobnie w przywołanym przez Sąd Rejonowy wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 08 2013r. (w sprawie o sygn. akt I A Ca 178/13).

Dlatego pozwana zużywając wyegzekwowane od powoda świadczenia powinna była liczyć się z obowiązkiem ich zwrotu w rozumieniu omawianej regulacji prawnej i tym samym – z innych przyczyn niż przyjął Sąd Rejonowy – nie wygaśł cięży na pozwanej obowiązek zwrotu dochodzonych w sprawie wyegzekwowanych przez nią od powoda świadczeń alimentacyjnych.

Małżeństwo stron zostało rozwiązane w 2002r. Powód jest emerytem, choruje i nie ma możliwości podjęcia dodatkowej pracy zarobkowej.

Pozostaje w kolejnym związku małżeńskim i na utrzymaniu ma nie-zdolną do pracy zarobkowej żonę.

Łączny dochód jego rodziny wynosi miesięcznie 3.960zł (emerytura powoda 3.400zł i renta jego żony 560zł) oraz płaci pozwanej zasądzone od niego na jej rzecz alimenty w kwotach po 400zł miesięcznie.

Na utrzymanie członka jego rodziny przypada zatem kwota 1.780zł,

z której powód i jego żona są w stanie zaspokoić tylko niezbędne potrzeby życia codziennego.

Z kolei pozwana utrzymuje się z emerytury w wysokości 1.060zł miesięcznie i otrzymywanych od powoda alimentów w wysokości 400zł.

Jej łączny miesięczny dochód zamyka się zatem kwotą 1.460zł miesięcznie i jest on zbliżony do kwoty przypadającej na członka rodziny powoda,

W świetle tych okoliczności nie sposób zatem przyjąć, że powód dochodząc obecnie ich zwrotu czyni ze swego prawa użytek sprzeczny z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c., i tym samym - wbrew zarzutowi apelacji - regulacje te nie ma zastosowania w sprawie.

Pozwana wbrew dyrektywie zawartej w art. 6 k.c. w toku postępowania nie wykazała jak kształtowała się sytuacja życiowa i materialna stron w chwili egzekwowania przez nią alimentów.

Dlatego w materiale sposób nie sposób ocenić czy w chwili spełnienia świadczenia powoda czyniły zadość zasadom współżycia społecznego w rozumieniu art. 411 pkt 2 k.c., wobec czego poniesiony przez skarżącą zarzut naruszenia tej regulacji prawnej przy ferowaniu zaskarżonego wyroku jest nieuzasadniony.

W połączeniu z powyższym czyni to powództwo powoda w ocenianej jego części uzasadnionym, co ostatecznie znalazło to prawidłowe odzwierciedlenie w zaskarżonym rozstrzygnięciu i apelacja pozwanej jest bezzasadna.

Reasumując zaskarżony wyrok odpowiada prawu i dlatego apelację pozwanej jako bezzasadną oddalono w oparciu o regulacje art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosując regulację art. 98 § 1 k.p.c. i § 13 ust. 1 pkt 1 i § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 09 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1348, z późniejszymi zmianami), biorąc pod uwagę, iż pozwana uległa w całości w postępowaniu odwoławczym i powinna zwrócić powodowi poniesione przez niego tym postępowaniu koszty i zastępstwa procesowego przez fachowego pełnomocnika).